

УДК 378.147:811.111

О.В. ВАЩИЛО,

*викладач кафедри теорії практики та перекладу англійської мови
Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут»*

МЕТОДИЧНІ ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ ІНШОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНОГО МОНОЛОГІЧНОГО МОВЛЕННЯ СТУДЕНТІВ МАГІСТРАТУРИ МАШИНОБУДІВНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ

У статті визначено принципи, важливі для врахування при розробці методики навчання професійно орієнтованого усного монологічного мовлення студентів магістратури машинобудівних факультетів; запропоновано способи реалізації висунутих принципів; визначено найбільш доцільні підходи до навчання професійно орієнтованого усного монологічного мовлення.

Ключові слова: професійно орієнтоване монологічне мовлення, принципи навчання, підходи до навчання, аудіотексти.

Постановка проблеми. Відповідно до Закону України [4] на перший план виходять такі напрями міжнародного співробітництва вищих навчальних закладів, як: участь у програмах міждержавного обміну студентами; проведення спільних наукових досліджень; організація міжнародних конференцій. Таким чином, уже на етапі навчання студент повинен уміти виступити з повідомленням чи презентацією; висловити, аргументувати та довести свою точку зору з того чи іншого питання; прокоментувати отриману інформацію; описати науковий продукт, дати йому характеристику.

Усе це пов'язане з необхідністю навчання майбутніх інженерів-машинобудівників іноземного професійно орієнтованого усного мовлення, зокрема монологічного мовлення, у процесі підготовки до подальшої успішної діяльності в обраній сфері.

Проведений нами аналіз чинних програм та стандартів показав, що усі вони висувають підвищені вимоги до рівня володіння усним іноземним мовленням випускників ВНЗ технічного профілю. Так, відповідно до Програми з англійської мови для професійного спілкування [15, с. 2], випускник магістратури технічних спеціальностей має володіти іноземною мовою на рівні С1-С2, який передбачає здатність студента ефективно і гнучко користуватись іноземною мовою у навчанні та майбутній професії, висловлюватися без помітних утруднень на задану тему [5, с. 24]. Згідно з освітньо-кваліфікаційною характеристикою (ОКХ) та освітньо-професійною програмою (ОПП) майбутні інженери-машинобудівники повинні розвивати практичні навички ділового професійного спілкування, чітко визначати і користуватись двома формами ділового мовлення: усною і писемною [11; 12]. У робочій навчальній програмі з іноземної мови для студентів магістратури машинобудівних факультетів [16] зазначається, що студент повинен уміти гнучко використовувати загальноживані фрази, виступати з підготовленими індивідуальними презентаціями із широкого кола тем професійного спрямування.

Однак загальний обсяг годин на рік для оволодіння іноземною мовою студентами магістратури механіко-машинобудівного інституту НТУУ «КПІ» складає 108 годин (2 аудиторні години на тиждень), з них 36 годин відводиться на самопідготовку [16], що, з нашої точки зору, не можна вважати достатнім для оволодіння студентами в повному обсязі означеними вміннями.

За таких умов та з огляду на зазначені вимоги до рівня володіння майбутніми фахівцями у сфері іноземним мовленням постає необхідність створення ефективніших методик навчання професійно орієнтованого усного мовлення, у тому числі й монологічного мовлення майбутніх інженерів-машинобудівників. Цим і зумовлюється **актуальність** нашої статті.

Слід зауважити, що питання навчання усного мовлення є об'єктом багатьох досліджень у методиці викладання іноземних мов. На цей час існує низка праць, присвячених навчанню монологічного мовлення: С.П. Мащенко (1999), В.С. Пашук (2002), О.Ю. Мощанська (2002), Н.М. Романова (2006), О.В. Асадчих (2007), М.В. Паустовська (2010), у тому числі і професійно орієнтованого монологічного мовлення: П.О. Сидоренко (2003), А.А. Улумієв (2003), М.С. Багарядцева (2004), Н.Р. Петранговська (2005), Н.Л. Драб (2005), М.В. Куїмова (2005), Л.В. Малетіна (2007), В.В. Тарасенко (2008), С.Е. Кіржнер (2009).

Формулювання мети. Мета статті – висунути основні принципи навчання монологічного мовлення та розглянути способи їх реалізації для подальшої розробки ефективної методики навчання професійно орієнтованого усного монологічного мовлення майбутніх інженерів-машинобудівників.

Саме тому в статті ставляться такі основні **завдання**:

– провести огляд наукових праць, присвячених розробці методики навчання монологічного мовлення, з метою виявлення існуючих принципів навчання та способів їх реалізації;

– висунути принципи навчання, на яких ґрунтуватиметься створена нами методика навчання професійно орієнтованого усного монологічного мовлення студентів магістратури машинобудівних факультетів;

– запропонувати способи реалізації відібраних принципів, зокрема визначити найбільш доцільні підходи до навчання професійно орієнтованого усного монологічного мовлення майбутніх інженерів-машинобудівників.

Виклад основного матеріалу. Розробка будь-якої методики неможлива без попереднього визначення принципів навчання, оскільки саме вони становлять її підґрунтя [21, с. 173]. Принципи навчання – це основні положення, які визначають характер процесу навчання та дають відповіді на питання, як і який зміст навчання відбирати, які матеріали та прийоми використовувати.

Беручи до уваги існуючі загальнодидактичні та загальнометодичні принципи навчання, ми зупинимося на тих, які, з нашої точки зору, вирішують завдання навчання професійно орієнтованого монологічного мовлення студентів магістратури машинобудівних факультетів.

Принцип інтеграції зі спеціальними дисциплінами. Проводити навчання майбутніх інженерів-машинобудівників іншомовного професійно орієнтованого монологічного мовлення неможливо у відриві від спеціальних дисциплін. Багато авторів дотримуються цього принципу при розробці своїх методик. Так, В.В. Тарасенко [20, с. 12] зазначає, що методика навчання іноземної мови студентів немовних ВНЗ залежить від специфіки факультету і має враховувати кваліфікаційні вимоги, які висуваються до конкретної спеціальності. погоджується з цим і Н.Р. Петранговська. За її словами, навчання іноземної мови повинно мати професійну спрямованість з метою її подальшого використання у майбутній професійно-трудовій діяльності [13, с. 3]. А.А. Улумієв наголошує на існуванні закономірного зв'язку між ефективністю педагогічної системи підготовки студентів та професійною спрямованістю процесу навчання [22, с. 14] і розробляє систему навчання професійно орієнтованого усного монологічного мовлення з урахуванням вимог спеціальності та майбутньої професії.

Реалізація принципу інтеграції зі спеціальними дисциплінами при розробці методики навчання майбутніх інженерів-машинобудівників, на наш погляд, повинна здійснюватися шляхом аналізу ОКХ та ОПП обраної спеціальності, переліку дисциплін, які викладаються майбутнім фахівцям, робочих програм кредитних модулів, відбору тем, їхньої організації у блоки та відбору іншомовного автентичного навчального матеріалу відповідно до визначених тем з метою подальшої розробки на його основі системи вправ із навчання монологічного мовлення.

Принцип автентичності навчальних матеріалів. Основною метою навчання є підготовка студента до реального спілкування в умовах майбутньої професійної діяльності. Про-

цес навчання буде цілеспрямованим та ефективним, якщо вже на цей час студент зіткнувся з труднощами природного мовлення та навчився їх долати. Саме тому роль автентичних матеріалів у створенні ілюзії природного мовленнєвого середовища неможливо переоцінити [3, с. 116]. За визначенням Л.В. Малетіної, автентичний текст – це оригінальний, створений носієм мови та відібраний із закордонних джерел текст. Предметний зміст такого тексту, за її словами, – це інформаційна основа для продукування іншомовного монологічного висловлювання. Саме автентичний текст є джерелом лінгвістичної та професійної інформації [9, с. 65].

Однак варто зазначити, що за наявності в автентичному тексті великої кількості складних граматичних структур та незнайомої лексики виникає потреба у його адаптації відповідно до рівня підготовки студентів. Як стверджує Т.В. Громова, грамотна цілеспрямована адаптація за умови максимального збереження структури автентичного тексту є не лише прийнятною, а й методично обґрунтованою [3, с. 82].

На думку М.В. Куїмової [7, с. 5], у навчальному процесі доцільним є використання як істинно автентичних, так і адаптованих («спрощених») оригінальних текстів. При цьому дослідниця акцентує увагу на важливості створення істинних автентичних текстів носіями мови відповідно до навчальних цілей.

У нашому дослідженні ми поділяємо точку зору М.В. Куїмової і слідом за нею вважаємо за доцільне використовувати у навчальному процесі як істинно автентичні, так і адаптовані матеріали. Однак пріоритет, з нашої точки зору, під час навчання професійно орієнтованого монологічного мовлення студентів магістратури машинобудівних факультетів має надаватися використанню істинно автентичних матеріалів.

Принцип комунікативної спрямованості. У межах цього принципу важливим є розуміння того, що головним об'єктом навчання є іншомовна мовленнєва діяльність, або ж іншомовне спілкування у різних видах мовленнєвої діяльності. Навчання ґрунтується на залученні студентів до спілкування мовою, яка вивчається, протягом усього періоду навчання, а саме усної (аудіювання, говоріння) та письмової (читання, письмо) комунікації.

Заняття відповідно до згаданого принципу набувають такої спрямованості, за якої мета навчання (оволодіння мовою як засобом спілкування) і засіб досягнення мети (мовленнєва діяльність) перебувають у тісній взаємодії. Таким чином вирішуються реальні завдання спілкування з метою залучення студентів до комунікації мовою, яка вивчається. Підготовка студентів до вирішення важливих для них комунікативних завдань, тобто формування іншомовної комунікативної компетентності в різних видах мовленнєвої діяльності, дає підставу вважати комунікацію не лише метою, але й засобом досягнення означеної мети навчання.

Принцип диференціації та інтеграції при навчанні видів мовленнєвої діяльності. Суть диференціації полягає у необхідності використання спеціальних вправ для формування кожного виду мовленнєвої діяльності, розроблених з урахуванням тих механізмів, які є основою для формування кожної окремої мовленнєвої навички. Основою ж інтеграції є твердження [1]: якого б виду мовленнєвої діяльності ми не навчали, одночасно, більшою чи меншою мірою, ми використовуємо та формуємо й інші види мовленнєвої діяльності. За словами О.Б. Тарнопольського [21, с. 178–179], інтеграція вимагає навчання видів мовленнєвої діяльності у повному взаємозв'язку та взаємозалежності, так що один вид мовленнєвої діяльності підкріплює інші та допомагає їхньому розвитку.

Власне, кожен автор пропонує своє бачення реалізації принципу диференціації та інтеграції при навчанні видів мовленнєвої діяльності. Так, І.В. Пономарьова, зазначаючи, що аудіювання та говоріння мають як специфічні, так і спільні характеристики, виділяє у їхніх межах низку вмінь, які корелюють між собою, і розробляє систему вправ для забезпечення одночасного розвитку цих умінь [14].

Дехто із науковців вбачають реалізацію цього принципу не стільки у паралельному навчанні видів мовленнєвої діяльності, скільки у навчанні одного виду на основі іншого та пропонують дотримуватися певної послідовності. Н.М. Романова [17, с. 41], наприклад, стверджує, що «від навчання рецепції до навчання продукції» – це природна послідовність у навчанні іншомовного говоріння.

На цей час існують праці, в яких пропонується навчати іншомовного професійно орієнтованого усного мовлення на основі такого рецептивного виду мовленнєвої діяльності,

як читання. Так, Л.В. Малетіна [9, с. 13] зазначає, що «інформативне» читання дозволяє вилучати з тексту професійно значущу інформацію, яка забезпечує монологічне висловлювання конкретно фіксованою інформацією, надаючи, таким чином, майбутньому фахівцю можливість бути активним учасником міжкультурного професійного спілкування. Саме тому підготовка самостійного монологічного висловлювання у межах професійно орієнтованих ситуацій відбувається на основі інформативного читання декількох джерел, письмової фіксації інформації, присвяченої певній проблемі та її структурної організації [9, с. 14]. М.В. Куїмова [7, с. 68] також стверджує, що мотивувати усне мовлення можна з опорою на письмовий текст, оскільки він забезпечує інформативний аспект мови, є джерелом мовного та мовленнєвого матеріалу. Текст – основа для навчання комунікативної діяльності, еталон для оформлення усного висловлювання у мовному, логіко-смислового відношенні. П.О. Сидоренко [18] пропонує навчати професійного монологічного мовлення на основі текстологічного прийому вилучення інформації у ситуаціях професійної діяльності. Перевагою текстологічного прийому, з нашої точки зору, є передбачення взаємозв'язку між отриманням студентами знань із текстового джерела та породженням самостійного висловлювання. Тобто і в цьому дослідженні спостерігається позитивна тенденція до використання принципу диференціації та інтеграції при навчанні видів мовленнєвої діяльності: навчання говоріння як продуктивного виду мовленнєвої діяльності здійснюється на основі читання як рецептивного.

Деякі автори вважають необхідним навчати усного монологічного мовлення на основі аудіювання. Так, Н.М. Романова наголошує на необхідності оволодіння студентами «риторичною» рецепцією, тобто кваліфікованим аудіюванням ораторських виступів, умінням сприймати, розуміти та оцінювати почуте, для подальшого оволодіння монологічним мовленням у необхідному обсязі. Дослідниця стверджує, що при навчанні монологічного мовлення потрібна попередня і подальша постійно супроводжувача рецепція автентичних та взірцевих ораторських промов [17, с. 42].

О.А. Обдалова [10, с. 8] запевняє, що сприймаючи мовлення на слух, студенти із самого початку занурюються в іншомовне середовище, у них формуються механізми сприйняття і розуміння мовлення, внутрішнє мовлення із залученням засобів нового мовного коду, знання усіх основних аспектів мовної системи. Окрім того, аудіювання здатне залучати студентів до активної мовленнєвої діяльності, оскільки матеріал, який подається на слух, є моделлю реального мовного середовища та відображає його найсуттєвіші особливості.

Однак слід зазначити, що, поділяючи думку дослідниці щодо перспективності навчання іншомовного професійно орієнтованого усного мовлення, зокрема монологічного мовлення, на основі сприйняття та розуміння інформації на слух, ми вважаємо, що поєднання двох завдань (навчання аудіювання та говоріння на його основі) на початковому етапі не є доцільним, адже саме по собі аудіювання – складний вид мовленнєвої діяльності, який вимагає тривалої спеціальної підготовки.

Н.Р. Петранговська [13, с. 5] також обґрунтовує можливість навчання іншомовного професійно орієнтованого монологічного мовлення на основі професійних автентичних аудіотекстів, вказуючи на їхню здатність сприяти швидкому і адекватному засвоєнню матеріалу. Влучним видається нам судження автора про те, що саме слухова, а не зорова опора є найкоротшим та найбільш раціональним шляхом до засвоєння нового мовного матеріалу. Імпонує нам й позиція Н.Р. Петранговської [13, с. 3–4] щодо здійснення навчання професійно орієнтованого монологічного мовлення на основі аудіотекстів на просунутому ступені в немовних ВНЗ.

Деякі науковці вважають за доцільне задіяти не лише слухове, а й зорове сприйняття, і розробляють методику навчання усного монологічного мовлення на основі відеотекстів. Прихильницею зазначеного підходу можна вважати Є.М. Сунцову. Вона дотримується думки, що навчання професійно орієнтованого монологічного мовлення буде ефективнішим за умови розробки системи вправ, яка включатиме поетапне цілеспрямоване використання автентичних відеодокументів, тематично відібраних та адаптованих відповідно до цілей їх використання у майбутній професійній діяльності. Автентичні відеодокументи, як зазначає дослідниця, містять матеріали професійної сфери і є авторитетним, проблемним та сучасним джерелом інформації [19, с. 4–5]. Є.М. Сунцова вважає доцільним, і ми цілком з нею

згодні, навчати монологічного мовлення студентів старших курсів на основі відеодокументів, оскільки у них уже сформовано слухове і зорове сприйняття [19, с. 13].

У своєму дисертаційному дослідженні С.Е. Кіржнер [6] теоретично обґрунтовує, практично розробляє та експериментально доводить ефективність створеної методики навчання студентів третього курсу юридичних факультетів продукування англomовних професійно спрямованих монологічних висловлювань із застосуванням автентичної відеофонограми. Автор зазначає, що наявні в автентичних відеофонограмах зразки професійно спрямованих монологічних висловлювань носіїв англійської мови виступають як опора для навчання студентів усного професійно орієнтованого монологічного мовлення, зокрема монологу-пояснення, монологу-оцінювання та монологу-переконання. Вона стверджує, що пізнавальна та професійна цінність автентичної відеофонограми полягає у демонстрації реальних проблем і шляхів їх вирішення, що забезпечує змістовий план мовлення студентів, а також мотивує їх до створення власних висловлювань.

Таким чином, базуючись на проведеному огляді наукових праць, можемо сказати, що ми поділяємо думку М.В. Куїмової, яка на початковому етапі пропонує навчати монологічного мовлення на основі читання, та слідом за Н.Р. Петранговською, Є.М. Сунцовою, С.Е. Кіржнер вважаємо перспективним та ефективним на наступному етапі, зокрема на етапі магістратури, навчати професійно орієнтованого монологічного мовлення на основі сприйняття та розуміння інформації на слух, а саме на основі фахових автентичних аудіотекстів.

Принцип ситуативної організації навчання. Цей принцип передбачає проведення навчання іншомовного усного монологічного мовлення у ситуаціях професійного спілкування, тобто у ситуаціях, які передають зміст обраної професії і є типовими для діяльності інженерів-машинобудівників. Власне, формування мовленнєвих навичок та умінь буде успішнішим, якщо процес оволодіння іноземною мовою організувати у вигляді навчальних ситуацій, максимально наближених до ситуацій реального спілкування. Цю точку зору поділяють К.С. Лелюшкіна [8], яка зазначає, що використання у навчальному процесі ситуацій стимулює особистісно орієнтоване спілкування, та Н.Р. Петранговська [13, с. 4], яка стверджує, що навчання іншомовного професійного усного мовлення повинно базуватися на тематиці та ситуаціях спілкування, професійних потребах випускників. На думку О.А. Галанової та С.В. Шестакової [2, с. 76] ефективним є навчання іншомовного професійно орієнтованого говоріння у ситуації презентації наукового продукту, оскільки презентація є однією із ситуацій професійно-ділового та наукового спілкування.

П.О. Сидоренко також зазначає, що, навчаючи студентів технічних спеціальностей, необхідно відбирати з великої кількості саме ті ситуації, які відповідають комунікативним потребам майбутніх спеціалістів і є типовими для їхньої професійної діяльності [18, с. 17]. Саме тому автор пропонує навчати монологічного мовлення у таких ситуаціях професійно орієнтованого спілкування, як [18, с. 12]: обговорення науково-технічних текстів зі спеціальності; обговорення результатів експериментальних та лабораторних досліджень, науково-дослідницькі та міжнародні конференції, дискусії, ділові зустрічі, семінари, консультації.

Особливу зацікавленість становлять для нас ситуації, пов'язані із професійною діяльністю інженерів-машинобудівників. Серед них виділяємо: презентацію наукового продукту та виробленої продукції на міжнародних виставках; виробничу нараду; участь у міжнародних наукових конференціях, виставках, симпозіумах, переговорах; інтерв'ю; дискусії, диспути; інструктаж; ділові зустрічі; консультації.

Принцип мотивації. Цей принцип означає, що методика навчання повинна забезпечити високу навчальну та комунікативну мотивацію студентів у процесі оволодіння іноземною мовою [21, с. 174]. Поява ж мотивації може залежати від ступеня зацікавленості матеріалом, його актуальності та новизни, інформативності, проблемності, способу подачі. Важливою є успішна реалізація принципу ситуативної організації навчання. Так, А.А. Улумієв стверджує [22, с. 65], що проведення навчання на рівні діяльності, в умовах, максимально наближених до реальної дійсності, здатне забезпечити мотивацію у навчанні та свідомий підхід до побудови висловлювання.

З метою реалізації принципу мотивації О.Б. Тарнопольський пропонує використовувати такі види навчальної діяльності, як безперервна рольова гра та проектні завдання [21, с. 175–176].

Реалізація принципу мотивації з метою навчання майбутніх інженерів-машинобудівників професійно орієнтованого монологічного мовлення, на нашу думку, може передбачати організацію усього навчального процесу як єдиної комплексної ділової гри, яка охоплює ті ситуації майбутньої професійної діяльності, за яких виникає необхідність побудови розгорнутих монологічних висловлювань з метою вираження власної думки, доведення чи спростування певного твердження. Розвиток умінь професійного монологічного мовлення, як зазначалося вище, пропонуємо здійснювати на основі фахових автентичних аудіотекстів.

Розглянуті вище принципи входять до числа тих основних принципів, урахування яких є важливим при розробці методики навчання професійно орієнтованого монологічного мовлення студентів магістратури машинобудівних факультетів.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Таким чином, на основі аналізу існуючих загальнодидактичних та загальнометодичних принципів ми визначили ті з них, які вирішують завдання навчання професійно орієнтованого монологічного мовлення студентів магістратури машинобудівних факультетів. У межах основних принципів було окреслено способи їх реалізації. З метою виявлення найбільш прийняттого підходу до навчання професійно орієнтованого усного монологічного мовлення майбутніх інженерів-машинобудівників значну частину уваги було зосереджено на способах реалізації принципу диференціації та інтеграції при навчанні видів мовленнєвої діяльності. У нашому дослідженні вважаємо за доцільне навчати професійно орієнтованого усного монологічного мовлення з використанням фахових автентичних аудіотекстів, які сприяють зануренню у природне іншомовне середовище, демонструють автентичні мовленнєві зразки, посилюють мотивацію у навчанні, стимулюють до створення власного монологічного висловлювання. Саме такий підхід до навчання вважаємо актуальним, оскільки навички сприймати та розуміти інформацію на слух у студентів магістратури в основному сформовані та доведені до автоматизму.

Перспективним для аналізу та подальшого дослідження є опис теоретичних засад методики навчання професійно орієнтованого монологічного мовлення студентів магістратури машинобудівних факультетів, створення моделі організації навчання із урахуванням кваліфікаційних вимог, розробка та методична організація системи вправ з метою впровадження її у навчальний процес у межах методичного експерименту.

Список використаних джерел

1. Верещагина И.Н. Методика обучения английскому языку / И.Н. Верещагина, Г.В. Рогова. – М.: Просвещение, 1998. – 232 с.
2. Галанова О.А. Обучение иноязычному профессионально ориентированному говорению в ситуации презентации научного продукта / О.А. Галанова, С.В. Шестакова // Язык и культура. – 2012. – № 1. – С. 76–91.
3. Громова Т.В. Стратегии коммуникативного партнерства в обучении аудированию студентов как фактор повышения их профессиональной компетенции: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.08 – «Теория и методика профессионального образования» / Громова Татьяна Владимировна. – Самара, 2003. – 183 с.
4. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII.
5. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / науковий редактор українського видання С.Ю. Ніколаєва. – К.: Ленвіт, 2003. – 273 с.
6. Кіржнер С.Е. Навчання майбутніх юристів усного професійного спрямованого англійського монологічного мовлення з використанням автентичної відеофонограми: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 – «Теорія і методика навчання: германські мови» / Кіржнер Світлана Естланівна. – К., 2009. – 24 с.
7. Куимова М.В. Обучение устной монологической речи с опорой на аутентичный письменный текст: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 – «Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки)» / Куимова Марина Валерьевна. – Ярославль, 2005. – 225 с.
8. Лелюшкина К.С. Теоретические аспекты и методика обучения личностно ориентированному общению учащихся старших классов гимназий и лицеев: дис. ... канд. пед. наук:

спец. 13.00.08 – «Теория и методика профессионального образования» / Лелюшкина Кира Сергеевна. – Томск, 1999. – 145 с.

9. Малетина Л.В. Обучение иноязычному монологическому говорению во взаимосвязи с информативным чтением в процессе профессиональной подготовки будущего инженера: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.08 – «Теория и методика профессионального образования» / Малетина Лариса Васильевна. – Пермь, 2007. – 197 с.

10. Обдалова О.А. Аудирование как средство обучения иноязычному общению студентов естественнонаучных факультетов на начальном этапе: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 – «Теория и методика обучения и воспитания: германские языки» / Обдалова Ольга Андреевна. – Томск, 2001. – 209 с.

11. Освітньо-кваліфікаційна характеристика магістра за спеціальністю 8.05050201 «Технологія машинобудування» напряму підготовки 6.050502 «Інженерна механіка» кваліфікації 2145.1 «Науковий співробітник (інженерна механіка)». – К.: НТУУ «КПІ», 2012. – 54 с.

12. Освітньо-професійна програма підготовки магістра за спеціальністю 8.05050201 «Технологія машинобудування» напряму підготовки 6.050502 «Інженерна механіка» кваліфікації 2145.1 «Науковий співробітник (інженерна механіка)». – К.: НТУУ «КПІ», 2012. – 85 с.

13. Петранговська Н.Р. Навчання студентів фізико-математичних факультетів професійно спрямованого монологу-міркування на основі англомовних фахових автентичних аудіотекстів: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 – «Теорія і методика навчання: германські мови» / Петранговська Наталія Романівна. – К., 2005. – 21 с.

14. Пономарева И.В. Взаимосвязанное обучение аудированию и говорению на основе использования средств массовой информации (языковой ВУЗ, немецкий язык): дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 – «Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки)» / Пономарева Ирина Владимировна. – М., 1984. – 177 с.

15. Програма з англійської мови для професійного спілкування. Колектив авторів: Г.Є. Бакаєва, О.А. Борисенко, І.І. Зуєнок та ін. – К.: Ленвіт, 2005. – 119 с.

16. Робоча програма кредитного модуля «Іноземна мова для науковців» для студентів за напрямом підготовки 6.050502 «Інженерна механіка» за спеціальністю 8.05050201 «Технологія машинобудування» освітньо-кваліфікаційного рівня «магістр», за денною формою навчання. – К.: НТУУ «КПІ», 2014. – 23 с.

17. Романова Н.Н. Специфика содержания и методов обучения монологической речи студентов нефилологических отделений вузов: дис. д-ра пед. наук: спец. 13.00.02 – «Теория и методика обучения и воспитания (русский язык)» / Романова Наталья Николаевна. – М., 2006. – 478 с.

18. Сидоренко П.А. Методика обучения студентов технического вуза монологической речи на английском языке в ситуациях профессионально-ориентированного общения: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 – «Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки)» / Сидоренко Полина Александровна. – СПб., 2003. – 243 с.

19. Сунцова Е.Н. Обучение монологическому высказыванию в условиях профессионально-ориентированного общения с использованием аутентичных видеодокументов: автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 – «Теория и методика обучения и воспитания: германские языки» / Сунцова Евгения Николаевна. – Томск, 2005. – 19 с.

20. Тарасенко В.В. Обучение иноязычной профессионально ориентированной монологической речи студентов исторического факультета: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 – «Теория и методика обучения и воспитания (иностранные языки)» / Тарасенко Виктория Викторовна. – СПб., 2008. – 245 с.

21. Тарнопольський О.Б. Принципи навчання ділової англійської мови студентів вищих навчальних закладів економічного профілю / О.Б. Тарнопольський, С.П. Кожушко // Лінгвометодичні концепції викладання іноземних мов у немовних вищих навчальних закладах України. – К.: Видавн. Європейського ун-ту, 2003. – С. 173–179.

22. Улумиев А.А. Обучение монологической речи на русском языке студентов технических вузов: дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.02 – «Теория и методика обучения и воспитания (русский язык)» / Улумиев Абакар Адамович. – М.: 2003. – 198 с.

References

1. Vereshhagina, I.N., Rogova, G.V. (1998), *Metodika obuchenija anglijskomu jazyku* [Methods of teaching English], Prosveshhenie Publ., Moscow, Russia, 232 p.
2. Galanova, O.A. and Shestakova, S.V. (2012), *Obuchenie inojazychnomu professional'no orientirovannomu govoreniju v situacii prezentacii nauchnogo produkta* [Teaching professionally oriented foreign language speaking situation in the presentation of scientific product]. *Jazyk i kul'tura* [Language and culture], no. 1, pp. 76-91.
3. Gromova, T.V. (2003), *Strategii kommunikativnogo partnerstva v obuchenii audirovani-ju studentov kak faktor povyshenija ih professional'noj kompetencii*. Diss. kand. ped. nauk [Communication Strategy partnership in teaching listening of students as a factor of increase of professional competence. PhD ped. sci. diss.], Samara, Russia, 183 p.
4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014). The Law of Ukraine "On higher education" no. 1556-VII.
5. Nikolaieva, S.Yu. (ed.), (2003). *Zahal'noievropejs'ki Rekomendatsii z movnoi osvity: vyvchennia, vykladannia, otsiniuvannia* [Pan-European Recommendations for language education: learning, teaching, assessment], Lenvit Publ., Kyiv, Ukraine, 273 p.
6. Kirzhner, S.E. (2009), *Navchannia majbutnikh iurystiv usnogo profesijnogo spriamovanoho anhlijs'koho monolohichnogo movlennia z vykorystanniam avtentychnoi videofonohramy*. Avtoref. dys. kand. ped. nauk [Training of future lawyers professional oral directional English monologue broadcast using authentic vdohnovlaj. [Abstract of PhD ped. sci. diss.], Kyiv, Ukraine, 24 p.
7. Kuimova, M.V. (2005), *Obuchenie ustnoj monologicheskoi rechi s oporoj na autentichnyj pis'mennyj tekst*. Diss. kand. ped. nauk [Training of oral monologue speech based on authentic written text. PhD ped. sci. diss.], Jaroslavl, Russia, 225 p.
8. Leljushkina, K.S. (1999), *Teoreticheskie aspekty i metodika obuchenija lichnostno orientirovannomu obshheniju uchashhihsja starshih klassov gimnazij i liceev*. Diss. kand. ped. nauk [Theoretical aspects and methods of teaching personality-oriented communication to students of high schools and high schools. PhD ped. sci. diss.], Tomsk, Russia, 145 p.
9. Maletina, L.V. (2007), *Obuchenie inojazychnomu monologicheskomu govoreniju vo vzaimosvjazi s informativnym chteniem v processe professional'noj podgotovki budushhego inzhenera*. Diss. kand. ped. nauk [Monologic Teaching foreign-language speaking in relation to informative reading in the process of professional training of the future engineer. PhD ped. sci. diss.], Perm, Russia, 197 p.
10. Obdalova, O.A. (2001), *Audirovanie kak sredstvo obuchenija inojazychnomu obshheniju studentov estestvennonauchnykh fakul'tetov na nachal'nom jetape*. Diss. kand. ped. nauk [Listening as a means of teaching foreign language communication of students of science faculties at the initial stage. Diss. kand. ped. nauk], Tomsk, Russia, 209 p.
11. Educational qualification characteristics master's degree in 8.05050201 "manufacturing engineering" in the areas of training 6.050502 "Engineering mechanics" skill 2145.1 "researcher (engineering mechanics)", NTU "KPI" Publ., Kyiv, Ukraine, 2012, 54 p.
12. Educational-professional program of preparation of masters on the specialty 8.05050201 "manufacturing engineering" in the areas of training 6.050502 "Engineering mechanics" skill 2145.1 "researcher (engineering mechanics)", NTU "KPI" Publ., Kyiv, Ukraine, 2012, 85 p.
13. Petranhova'ska, N.R. (2005), *Navchannia studentiv fizyko-matematychnykh fakul'tetiv profesijno spriamovanoho monolohu-mirkuvannia na osnovi anhlovnykh fakhovykh avtentychnykh audiotekstiv*. Avtoref. dys. kand. ped. nauk [Teaching students of physico-mathematical faculties professionally directed monologue-reasoning-based English professional authentic audio texts. Abstract of PhD ped. sci. dis.], Kyiv, Ukraine, 21 p.
14. Ponomareva, I.V. (1984), *Vzaimosvjazannoe obuchenie audirovaniju i govoreniju na osnove ispol'zovanija sredstv massovoj informacii (jazykovoju VUZ, nemeckij jazyk)*. Diss. kand. ped. nauk [Interrelated teaching listening and speaking through the use of media (language school, German language). PhD ped. sci. diss.], Moscow, USSR, 177 p.
15. Bakaieva, H.Ye., Borysenko, O.A. and Zuienok, I.I. (2005), *Program English for professional communication*. Lent Publ., Kyiv, Ukraine, 119 p.
16. The working credit program module "Foreign language for scientist" for students in the field of training 6.050502 "Engineering mechanics" specialty 8.05050201 "engineering

Technology” educational-qualification level “master” in full-time education, NTU “KPI” Publ., Kyiv, Ukraine, 2014, 23 p.

17. Romanova, N.N. (2006), *Specifika sodержanija i metodov obuchenija monologicheskoy rechi studentov nefilologicheskikh otdelenij vuzov*. Diss. dokt. ped. nauk [The specificity of the content and teaching methods monologic speech of students of non-philological faculties. Dr. ped. sci. diss.], Moscow, Russia, 478 p.

18. Sidorenko, P.A. (2003), *Metodika obuchenija studentov tehničeskogo vuza monologicheskoy rechi na anglijskom jazyke v situacijah professional'no-orientirovannogo obshhenija*. Diss. kand. ped. nauk [Technique of training of students of technical University of monologue speech in English in situations professionally-oriented communication. PhD ped. sci. diss.], St. Petersburg, Russia, 243 p.

19. Suncova, E.N. (2005), *Obuchenie monologicheskomu vyskazyvaniju v uslovijah professional'no-orientirovannogo obshhenija s ispol'zovaniem autentichnykh videodokumentov*. Avtoref. diss. kand. ped. nauk [Training monologic utterance in terms of professionally-oriented communication using authentic video materials. Abstract of PhD ped. sci. diss.], Tomsk, Russia, 19 p.

20. Tarasenko, V.V. (2008), *Obuchenie inozjazyčnoj professional'no orientirovannoj monologicheskoy rechi studentov istoričeskogo fakul'teta*. Diss. kand. ped. nauk [Learning foreign language professionally oriented monologue speech students of the historical faculty. PhD ped. sci. diss.], St. Petersburg, Russia, 245 p.

21. Tarnopol's'kyj, O.B. and Kozhushko, S.P. (2003), *Pryntsypy navchannia dilovoї anhlis'koi movy studentiv vyschykh navchal'nykh zakladiv ekonomičnoho profilu* [Principles of teaching business English to students of higher educational institutions of economic profile]. *Linhvometodyčni kontseptsii vykladannia inozemnykh mov u nemovnykh vyschykh navchal'nykh zakladakh Ukrainy* [Linguamatics the concept of teaching foreign languages in non-linguistic higher educational establishments of Ukraine], European University Publ., Kyiv, Ukraine, pp. 173-179.

22. Ulumiev, A.A. (2003), *Obuchenie monologicheskoy rechi na ruskom jazyke studentov tehničeskikh vuzov*. Diss. kand. ped. nauk [Training monologue speech in the Russian language students of technical universities. PhD ped. sci. diss.], Moscow, Russia, 198 p.

В статье определены принципы, учет которых представляется необходимым при разработке методики обучения профессионально ориентированному устному монологическому говорению студентов магистратуры машиностроительных факультетов, предложены способы реализации выдвинутых принципов, определены наиболее эффективные подходы к обучению профессионально ориентированному устному монологическому говорению.

Ключевые слова: профессионально ориентированное монологическое говорение, принципы обучения, подходы к обучению, аудиотексты.

Considering high demands to future mechanical engineers' foreign language proficiency level and the existing lack of learning time, there appears a necessity in developing more efficient monological speech teaching methodologies. The author substantiates methodological principles to be used while developing the stated methodology and the possible ways of implementing those principles.

Key words: ESP monological speech teaching, teaching principles, methods of teaching, mechanical engineering.

Одержано 4.03.2015.